

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

ДОКЛАД

**ОТНОСНО: Проект на Консолидирания бюджет на държавното
обществено осигуряване за 2014 г.**

Проектът на Консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване (КБДОО) за 2014 г. е разработен в изпълнение на Решение № 48 на Министерски съвет от 24 януари 2013 г. за бюджетната процедура за 2014 г. и указания на Министерство на финансите (МФ) за подготовка на проектите на бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджети (ПРБ) за 2014 г.

I. Параметри на проекта на КБДОО за 2014 г.

Таблица 1. Основни макроикономически и социалноосигурителни показатели.

ПОКАЗАТЕЛИ	План 2013 г.	Очаквано 2013 г.	Проект 2014 г.
Макроикономически			
БВП, текущи цени, млн. лева	81 486	78 932	81 582
БВП, реален растеж, процент	1.9%	0.6%	1.8%
ХИПЦ, средногодишен, процент	3.4%	0.6%	1.8%
Социалноосигурителни			
Средногодишен брой осигурени лица, хиляди	2 777.4	2 742.4	2 726.5
Среден осигурителен доход, обявяван от НОИ, лв.	637.8	650.14	677.57
Брой безработни лица с право на обезщетение, хиляди	110.5	116.5	114.3
Средногодишен брой пенсионери (вкл. с международни спогодби), хиляди	2 212.9	2 196.3	2 195.0

Изм.: МФ, НОИ

Проектът на бюджет на държавното обществено осигуряване (БДОО) за 2014 г. е съобразен с препоръките на МФ, изразени в писмо с № 91-00-415 от 24.09.2012 г. и 91-00-440 от 09.10.2013 г. Препоръките се отнасят до основните финансови параметри за приходите и разходите на БДОО.

Политики по приходите

- Предвижда се през 2014 г. запазване размерите и съотношенията на осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване.
- Размерът на осигурителната вноска за фонд „Пенсии” се запазва на нивото от 2013 г. – 17,8 на сто за родените преди 1 януари 1960 г., при запазено съотношение – 9,9 за сметка на работодателя и 7,9 за сметка на работника и 12,8 на сто за лицата родени след 31 декември 1959 г., съответно при съотношение 7,1/5,7, както и размера на вноската за работещите в специалните ведомства, които се пенсионират по чл.69 от КСО.
- Държавното участие във финансирането на фонд „Пенсии” се запазва, като държавата ще осигури трансфер в размер на 12 на сто от осигурителния доход за всяко осигурено във фонда лице.
- Не се предвижда промяна на съотношенията между работодател и работник за останалите осигурителни рискове, като те остават съответно 60 към 40 на сто. За 2014 г. техните размери са, както следва:
 - фонд „Общо заболяване и майчинство” – 3.5 на сто;
 - фонд „Безработица” – 1.0 на сто;
 - фонд „Трудова злополука и професионална болест”- диференцирано от 0.4 до 1.1 за сметка на работодателя;
- Минималните осигурителни прагове по основните икономически дейности и групи професии нарастват средно с 2,6% за 2014 г. в сравнение с 2013 г. с ефект върху приходите от около 22,7 млн. лв. увеличение. За 2014 г. са договорени минималните осигурителни прагове за 43 икономически дейности със средно увеличение спрямо 2013 г. от 3,0%. За останалите икономически дейности, където не бяха постигнати споразумения са запазени минималните осигурителни прагове за 2013 г. Най-ниският минимален осигурителен доход е равен на 340 лв., очакваният размер на минималната работна заплата за 2014 г.
- Диференцираният минимален осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, съобразно облагаемия им доход за 2012 г., съответно 420 лв., 450 лв., 500 лв. и 550 лв., се запазва на нивото на 2013 г.
- Максималният месечен размер на осигурителния доход става 2 400 лв. през 2014 г. Ефектът върху приходите на ДОО от увеличението на максималния осигурителен доход е около 36,9 млн. лв.¹ допълнителен приход от осигурителни вноски. Броят на осигурените лица с осигурителен доход, ограничен на максималния към 30.06.2013 г. е около 90 хиляди, от които около 17 хиляди са с действителен деклариран доход до 2400 лв.

¹ По данни на Националната агенция за приходите, писмо с № 33-00-366 от 01.10.2013г.

- За 2014 г. не се правят вноски за фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите". Максималният размер на гарантираните вземания е 1200 лв. Размерът на гарантираните вземания е 6 начислени, но неизплатени месечни трудови възнаграждения и парични обезщетения през последните 12 месеца.

Политики по разходите

- Запазват се възрастта и осигурителният стаж за пенсиониране по чл.68 на КСО на достигнатите нива от 2013 г. ;
- Осъвременяването на пенсиите се извършва от 1 юли на съответната година с процент равен на 50 на сто от индекса на потребителските цени и 50 на сто от нарастването на средния осигурителен доход през 2013 г. ;
- Минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст се променя по правилото на осъвременяване на пенсиите;
- Максималният размер на получаваните една или повече пенсии (за новоотпуснати и състояние) се запазва в размер на 35 на сто от максималния осигурителен доход и се променя от 1 юли 2014 г.;
- Вдовишката добавка се запазва в размер на 26,5 на сто от пенсията/пенсиите на починалия съпруг или съпруга;
- Запазва се минималният дневен размер на обезщетението за безработица - 7,20 лв. и ограничението му на ниво от 60 на сто от осигурителния доход на лицето преди загубата на работа;
- Запазва се периодът, от който се изчисляват краткосрочните обезщетения при временна неработоспособност - 18 календарни месеца, при бременност и раждане, и безработица - 24 месеца;
- Запазва се режимът на изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност съгласно чл. 40, ал.5 на КСО – първите три работни дни се изплащат от осигурителя в размер 70 на сто от среднодневното брутно възнаграждение, а от 4-тия ден на настъпване на неработоспособността - от ДОО;
- Запазва се периодът на изплащане на паричното обезщетение за бременност и раждане на 410 дни;
- Увеличава се размерът на обезщетението за отглеждане на малко дете от една до двегодишна възраст на 340 лв.;
- Запазва се размерът на еднократната помощ при смърт на осигурено лице - 540 лв.

II. Приходи и разходи на проекта на КБДОО за 2014 г.

Разработването на проекта на КБДОО по приходите и разходите за 2014 г. се основава и на очакваното изпълнение на бюджета на ДОО за 2013 г. на база отчет към м. септември. Към края на годината се очаква приходите (без трансферите) да бъдат 4203,3 млн.лв. и изпълнението спрямо плана да бъде с 107,9 млн. лв. по-малко (2,5 на сто). Разходите (без трансферите) за 2013г. се очаква да бъдат 8943,3 млн. лв., с 1,1 на сто по-малко от планираните, или с 100,8 млн. лв. по-малко. Очакваният дефицит по КБДОО за 2013 г. е в размер на 3,4 млн.лв.

Приходите на КБДОО са както следва:

2013 г. – 4 311,2 млн. лв. ЗБДОО,
2013 г. – 4 203,3 млн. лв. очаквано,
2014 г. – 4 440,1 млн. лв. проект.

Проектът за 2014 г. за приходите от осигурителни вноски на заетите осигурени лица (обществен и частен сектор), както и за други приходи на ДОО е съгласно **писмо с № 91-00-440 от 09.10.2013 г.** на Министерство на финансите.

Таблица 2. Приходи за ДОО за 2014г.

	/млн. лв./ 2014 г.- проект
ОСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ / работодателски + лични + самосигуряващи се/ в приход на ДОО от НАП	3556.5
главница по ревизионни актове за начет в приход на ДОО от НАП	7.0
Приходи от професионални пенсионни фондове по чл.157,ал 7 от КСО и & 4 от ПЗР на КСО	6.0
Осигурителни вноски за ДОО по реда на § 27 от ПЗР на ЗДБРБ	854.4
Приходи от осигурителни вноски за ДОО	4423.9
- други приходи НОИ	6.2
- глоби,санкции и наказателни лихви в приход на ДОО, събирани от НАП	10.0
ОБЩ ПРИХОД	4440.1

Общият размер на приходите и получените трансфери за 2014 г. е 9 376,1 млн. лв., в т. ч. получените трансфери от републиканския бюджет – 4 936,0 млн. лв. (за участието на държавата във финансирането на фонд “Пенсии” с 12 на сто – 2 618,9 млн. лв.; за пенсии, добавки, финансирани от републиканския бюджет – 331,9 млн. лв. и за покриване на недостига от средства – 1 985,2 млн. лв.)

Разходите по КБДОО са:

2013 г. – 9 044,1 млн. лв. ЗБДОО,
2013 г. – 8 943,3 млн. лв. очаквано,
2014 г. – 9 365,3 млн. лв. проект.

Общият размер на разходите за пенсии, краткосрочни обезщетения, службите по социално осигуряване и предоставените трансфери за 2014 г. е 9 372,4 млн. лв., в т. ч. предоставени трансфери - 7,2 млн. лв. за МТСП.

III. Разходи по отделните социалноосигурителни програми.

1. Пенсии и пенсионни права.

1.1. Пенсии.

Финансовите разчети за пенсиите през 2014 г. се основават на параметрите, заложи в средносрочната фискална рамка на Правителството и очакваното изпълнение на разходите за пенсии на база отчета за м. септември 2013г. При планиране на средствата за пенсии в проектобюджета на ДОО за 2014 г. са взети предвид:

Запазването на възрастта и осигурителния стаж за пенсиониране по чл.68 на КСО на нивата достигнати през 2013 г. - необходимата възраст е 60 г. и 8 м. за жените и 63 г. и 8 м. за мъжете, а необходимият осигурителен стаж за трета категория труд е 34 г. и 8 м. за жените и 37 г. и 8 м. за мъжете.

Политиките за 2014 г. по отношение на размерите на пенсиите:

- Увеличаване на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст от 150,00 на 154,50 лв. от 1 юли 2014 г.;
- Увеличаване на социалната пенсия за старост от 110,00 на 113,30 лв. от 1 юли 2014 г.;
- Увеличаване на максималния размер на получаваните една и повече пенсии от 770,00 на 840,00 лв. от 1 юли 2014 г.;
- Осъвременяване на всички пенсии от 1 юли 2014 г. по „швейцарското правило” с 3,0 на сто.

Върху общия размер на разходите за пенсии за 2014 г. влияние оказват както посочените по-горе политики в областта на пенсиите, така и броят на пенсионерите и пенсиите. Средният брой на пенсионерите за 2014 г. се очаква да бъде около 2 195 038. Факторите, които определят тази прогноза са запазването на възрастта и осигурителния стаж, необходими за отпускане на пенсии за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 от КСО, на достигнатото ниво от 2013 г.

Таблица 3. Среден брой пенсионери и среден брой пенсии.

	2013 г. бюджет	2013 г. очакван	2014 г. проектобюджет	2014 г. в % към 2013 г. (очакван)
Среден брой пенсионери	2 212 860	2 196 261	2 195 038	99.9%
- за ОСВ по чл. 68 от КСО	1 592 131	1 576 916	1 572 033	99.7%
- за ОСВ по чл. 69 от КСО	95 814	94 467	94 264	99.8%
- за ИОЗ по чл. 74 от КСО	444 396	443 492	450 743	101.6%
Среден брой пенсии - общо в т.ч.	2 692 324	2 676 936	2 676 179	100.0%
- социални пенсии за инвалидност в размер 25 на сто по чл. 101, ал. 3 от КСО	453 426	455 657	456 701	100.2%

При посочените по-горе политики очакваните разходи за пенсии през 2013 и 2014 г. са както следва:

Таблица 4. Разходи за пенсии, средства за прехвърляне на пенсионни права и издръжка.

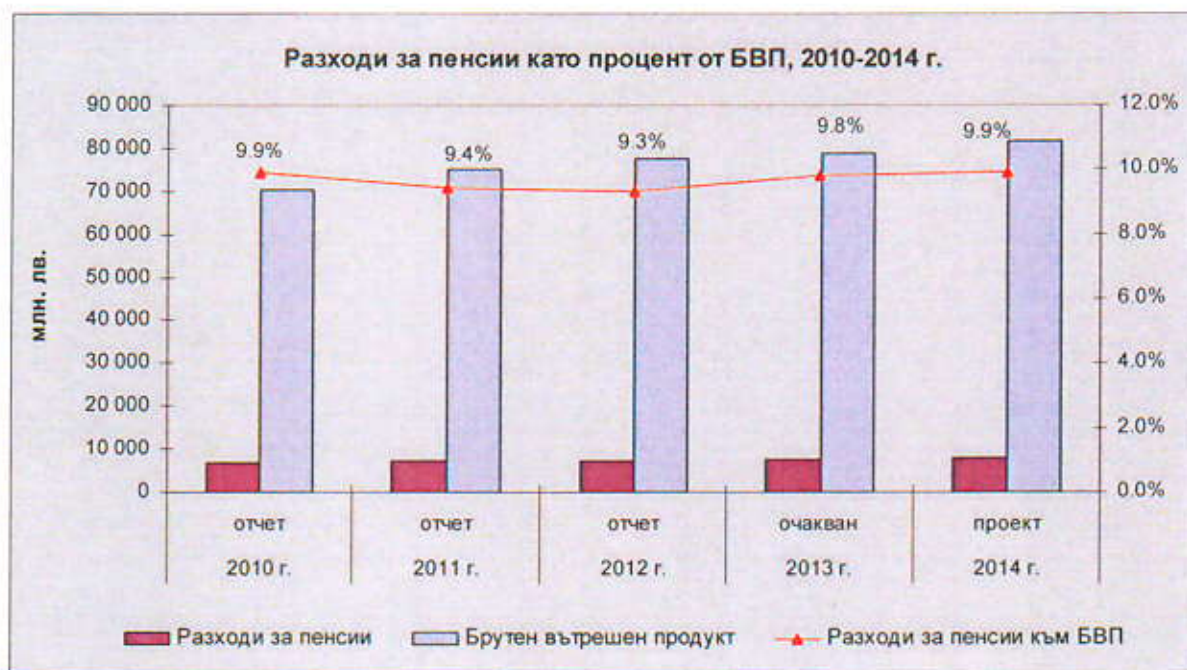
	2013 г. бюджет (хил. лв.)	2013 г. очакван (хил. лв.)	2014 г. проектбюджет (хил. лв.)	2014 г. в % към 2013 г. (очакван)
I. Разходи за пенсии / ДОО и РБ /	7 852 575.3	7 736 639.1	8 103 378.3	104.7%
II. Средства за прехвърляне на пенсионни права		125.9	1 750.0	1390.0%
III. Издръжка /пощенска такса, ДДС и др. фин.услуги/	46 685.0	39 145.5	42 145.2	107.7%
ВСИЧКО I + II + III:	7 899 260.3	7 775 910.5	8 147 273.5	104.8%

За 2014 г. са предвидени 8 103,4 млн. лв. разходи за пенсии. В тази сума са включени разходите за пенсии от ДОО и републиканския бюджет, добавките към пенсиите на ветераните от войните, добавките към пенсиите на репресираните лица по чл. 9 от ЗПГРРЛ, добавката по чл. 4 от Закон за уреждане на някои трудови и осигурителни права на български граждани (ЗУНТОПБГ).

Увеличението на разходите за пенсии за 2014 г. спрямо очакваното за 2013 г. на база отчет към 30 септември 2013г. е с 366,7 млн.лв. (или 4,7 на сто) и се дължи основно на :

- осъвременяването на пенсиите от 1 април 2013 г. и увеличаване на минималния размер на пенсията за трудова дейност и свързаните с него размери от 145,00 лв. на 150,00 лв., което ще се изплаща през цялата 2014 г. (160,5 млн. лв.);
- на осъвременяването на пенсиите от 1 юли 2014 г. (119,5 млн. лв.);
- замразяване на възрастта и стажа за пенсиониране на нивата достигнати от 2013 г. (45,5 млн. лв.);
- естественият ръст на пенсиите, дължащ се на по-високите размери на новоотпуснатите пенсии в сравнение с размерите на прекратените (около 23,2 млн. лв.);
- увеличаването на тавана на пенсиите от 770,00 лв. на 840,00 лв. (18,0 млн. лв.).

Разходите за пенсии през 2013 г. се очаква да бъдат 9,8 на сто от БВП, а за 2014 г. - около 9,9 на сто.

Фиг. 1 Разходи за пенсии като процент от БВП, 2010-2014 г.

Средният размер на пенсията на един пенсионер през 2014 г. се предвижда да достигне 307,64 лв., при очакван среден размер за 2013 г. - 293,55 лв. Очаква се положителен реален ръст на пенсиите от 2,9 на сто през 2014 г. спрямо 2013 г., при прогнозирана стойност на средногодишната хармонизирана инфлация от 1,8 на сто за 2014 г.

Фиг. 2 Реално изменение на средната пенсия, 2010-2014 г.

Поради рестриктивната политика по отношение на публичните разходи в период на икономическа криза, размерите на пенсиите не се осъвременяваха през периода 2010-2012 г., вследствие на което се наблюдава спад в средния коефициент на заместване на дохода. От 1 април 2013 г. всички трудови пенсии бяха осъвременени средно с 9,3%, вследствие на което нетният коефициент на заместване се очаква да нарасне от 56,0 на сто през 2012 г. на 57,6 на сто през 2013 г. След прилагане на